

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CYFARFOD:              | PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC<br>ARCHWILIO                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| DYDDIAD:               | 3 CHWEFROR 2026                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| PWNC:                  | STRATEGAETH GYFALAF 2026/27 (YN<br>CYNNWYS STRATEGAETHAU BUDDSODDI A<br>BENTHYG)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| PWRPAS:                | EGLURO A CHRAFFU'R STRATEGAETH<br>ARFAETHEDIG AR GYFER 2026/27                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| GWEITHREDU:            | Derbyn gwybodaeth, ystyried unrhyw risgiau sy'n<br>codi o'r strategaeth cyn iddi gael ei chyflwyno i'r<br>Cyngor llawn i'w derbyn.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| PENDERFYNIAD A GEISIR: | Mae rheoliadau cenedlaethol perthnasol yn mynnu<br>perfyniad gan y Cyngor llawn ar y Strategaeth<br>Cyfalaf blynyddol. Ymhellach i'r cyflwyniad gan<br>swyddogion o gwmni Arlingclose, Ymgynhorwyr<br>Rheolaeth Trysorlys y Cyngor, gofynnir i aelodau'r<br>Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio dderbyn yr<br>adroddiad, nodi'r wybodaeth a'r risgiau<br>perthnasol, a chefnogi bwriad yr Aelod Cabinet<br>Cyllid i gyflwyno'r strategaeth i'r Cyngor llawn am<br>gymeradwyaeth. |
| SWYDDOG CYSWLLT:       | DEWI MORGAN, PENNAETH CYLLID                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| AELOD CABINET:         | Y CYNGHORYDD HUW WYN JONES, AELOD<br>CABINET CYLLID                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

---

## CYFLWYNIAD

- Mae'r adroddiad strategaeth gyfalaf hwn yn rhoi trosolwg lefel uchel ar y modd y mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgaredd rheolaeth trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau cyhoeddus lleol. Mae hefyd yn rhoi trosolwg o sut rheolir y risgiau cysylltiedig, a'r goblygiadau i gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Fe'i hysgrifennwyd mewn arddull rwydd er mwyn hwyluso dealltwriaeth aelodau o'r meysydd hyn sy'n dechnegol ar brydiau.
- Bydd penderfyniadau ar reolaeth cyfalaf a thrysorlys a wneir eleni yn cael effaith ariannol ar y Cyngor am nifer o flynyddoedd i'r dyfodol. Maent felly o dan reolaeth fframwaith cenedlaethol a fframwaith polisi lleol, fel a grynhoir yn yr adroddiad hwn.

## GWARIANT CYFALAF A CHYLLIDO

3. Gwariant cyfalaf yw pan mae'r Cyngor yn gwario arian ar asedau, megis eiddo neu gerbydau, a fydd yn cael eu defnyddio am fwy na blwyddyn. Mewn llywodraeth leol mae hyn yn cynnwys gwario ar asedau sy'n eiddo i gyrff eraill, a rhoi benthyciadau a grantiau i gyrff eraill i'w galluogi nhw i brynu asedau.
4. Yn 2026/27, mae'r Cyngor yn bwriadu gwneud gwariant cyfalaf o £40.2m, fel a grynhoir isod:

*Tabl 1: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o Wariant Cyfalaf mewn £ miliynau*

|                                 | <b>Gwir<br/>2024/25<br/>£m</b> | <b>Amcan<br/>2025/26<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>2026/27<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>2027/28<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>2028/29<br/>£m</b> |
|---------------------------------|--------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------|
| Gwasanaethau Cronfa Gyffredinol | 85.0                           | 94.1                            | 40.2                               | 18.9                               | 8.9                                |
| Prydlesu Cronfa Gyffredinol *   | 5.3                            | 0.0                             | 0.0                                | 0.0                                | 0.0                                |
| <b>CYFANSWM</b>                 | <b>90.3</b>                    | <b>94.1</b>                     | <b>40.2</b>                        | <b>18.9</b>                        | <b>8.9</b>                         |

\* Daw £5.3m o wariant cyfalaf 2024/25 oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau a nid yw'n cynrychioli gwariant arian parod.

5. Mae prif brosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol yn 2026/27 yn cynnwys:
  - Cynlluniau Cymunedau Dysgu Cynaliadwy - £8.2m
  - Cerbydau Adrannol - £6.5m
  - Cynlluniau /Strategaeth Tai - £5.0m
  - Cynlluniau Cronfa Ffyniant Bro/Cyffredin - £4.9m
  - Ffyrdd, Pontydd a Bwrdeistrefol - £3.6m
  - Cartrefi / Canolfannau Oedolion a Phlant- £4.5m
6. **Llywodraethu:** Mae gan y Cyngor Strategaeth Asedau 10 mlynedd, sef cynllun o flaenoriaethau gwariant cyfalaf y Cyngor yn seiliedig ar anghenion yr adrannau. Mae'r strategaeth yn cynnwys cyfran heb ei chlustnodi. O'r gyfran hon, mae modd i adrannau wneud cais yn flynyddol am arian ar gyfer cynlluniau cyfalaf. Yr Adran Gyllid sy'n cydlynu'r ceisiadau. Mae'r Cabinet yn gwerthuso pob cais yn seiliedig ar flaenoriaethau, ac yn gwneud argymhellion. Cyflwynir ceisiadau cyfalaf a strategaeth asedau i'r Cabinet a'r Cyngor llawn yn flynyddol.
  - Am ragor o wybodaeth am raglen gyfalaf y Cyngor, ewch i **Atodiad A**.
7. Rhaid ariannu pob gwariant cyfalaf naill ai o ffynonellau allanol (grantiau gan y llywodraeth a chyfraniadau eraill), adnoddau'r Cyngor (refeniw, cronfeydd a

derbyniadau cyfalaf), neu ddyled (benthycha, prydlesu, a Menter Cyllid Preifat (MCP)). Bwriedir ariannu'r gwariant uchod fel a ganlyn:

Tabl 2: Cyllido Cyfalaf mewn £ miliynau

|                     | Gwir<br>2024/25<br>£m | Amcan<br>2025/26<br>£m | Cyllideb<br>2026/27<br>£m | Cyllideb<br>2027/28<br>£m | Cyllideb<br>2028/29<br>£m |
|---------------------|-----------------------|------------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|
| Ffynonellau Allanol | 66.5                  | 53.3                   | 14.4                      | 4.9                       | 2.5                       |
| Adnoddau ein Hunain | 11.5                  | 26.4                   | 16.6                      | 9.6                       | 2.0                       |
| Dyled *             | 12.3                  | 14.4                   | 9.2                       | 4.4                       | 4.4                       |
| <b>CYFANSWM</b>     | <b>90.3</b>           | <b>94.1</b>            | <b>40.2</b>               | <b>18.9</b>               | <b>8.9</b>                |

\* Daw £5.3m o wariant cyfalaf 2024/25 oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau a nid yw'n cynrychioli gwariant arian parod.

8. Cyllid dros dro yn unig yw dyled, gan fod rhaid talu benthychiadau a phrydlesau yn ôl. Mae hwn, felly, yn cael ei ddisodli mewn amser gyda mathau gwahanol o ariannu, fel arfer o refeniw. Gelwir hyn yn ddarpariaeth lleiafswm refeniw (DLIR). Fel arall, gellir defnyddio enillion a ddaw o werthu asedau cyfalaf (a elwir yn dderbyniadau cyfalaf) i ddisodli dyled ariannol. Mae'r defnydd o'r derbyniadau cyfalaf a'r DLIR bwriedig fel a ganlyn:

Tabl 3: Disodli Dyled mewn £ miliynau

|                                  | Gwir<br>2024/25<br>£m | Amcan<br>2025/26<br>£m | Cyllideb<br>2026/27<br>£m | Cyllideb<br>2027/28<br>£m | Cyllideb<br>2028/29<br>£m |
|----------------------------------|-----------------------|------------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|
| Darpariaeth<br>Lleiafswm Refeniw | 5.9                   | 6.9                    | 6.8                       | 7.0                       | 6.9                       |

- Ceir Datganiad Darpariaeth Lleiafswm Refeniw cyflawn y Cyngor yn **Atodiad B** y Datganiad Strategaeth Cyfalaf. Mae'r datganiad yma wedi ei addasu ar gyfer 2026/27.
9. Mesurir cyllid sy'n ariannu dyled cronus y Cyngor yn ôl y gofyn cyllido cyfalaf (GCC). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir drwy ddyled, ac mae'n lleihau gyda DLIR a derbyniadau cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyled. Disgwylir y bydd y GCC yn cynyddu £2.4m yn ystod 2026/27. Yn seiliedig ar y ffigyrau gwariant ac ariannu uchod, mae GCC amcangyfrifedig y Cyngor fel a ganlyn:

Tabl 4: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf mewn £ miliynau

|                                   | Gwir<br>31.3.2025<br>£m | Amcan<br>31.3.2026<br>£m | Cyllideb<br>31.3.2027<br>£m | Cyllideb<br>31.3.2028<br>£m | Cyllideb<br>31.3.2029<br>£m |
|-----------------------------------|-------------------------|--------------------------|-----------------------------|-----------------------------|-----------------------------|
| Gwasanaethau Cronfa Gyffredinol * | 179.9                   | 187.4                    | 189.8                       | 187.2                       | 184.7                       |

\* Daw £5.3m o gynnydd yn y Gofyn Cyllido Cyfalaf am 2024/25 ac ymlaen oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau.

10. **Rheoli Asedau:** Er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn parhau'n ddefnyddiol yn y tymor hir, mae gan y Cyngor strategaeth rheoli asedau. Mae'r Cynllun Asedau ar gyfer y cyfnod 10 mlynedd o 2024/25 hyd 2033/24 wedi cael ei adolygu a chafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn ar 11/07/2024, gweler Eitem 7 ar y rhaglen:

[Rhaglen ar gyfer Y Cyngor ar Dydd Iau, 11eg Gorffennaf, 2024, 2.00 y.h.](#)

11. **Gwaredu Asedau:** Pan nad oes angen yr ased cyfalaf mwyach, gellir ei werthu er mwyn gwario'r derbyniadau cyfalaf yma ar asedau newydd neu i ad-dalu dyled. Mae ad-dalu grantiau cyfalaf, benthyciadau a buddsoddiadau hefyd yn creu derbyniadau cyfalaf. Bwriad y Cyngor yw derbyn derbyniadau cyfalaf fel a ddengys yn y tabl isod:

Tabl 5: Derbyniadau Cyfalaf mewn £ miliynau

|                    | Gwir<br>2024/25<br>£m | Amcan<br>2025/26<br>£m | Cyllideb<br>2026/27<br>£m | Cyllideb<br>2027/28<br>£m | Cyllideb<br>2028/29<br>£m |
|--------------------|-----------------------|------------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|
| Gwerthu Asedau     | 0.3                   | 0.1                    | 0.0                       | 0.1                       | 0.0                       |
| Ad-dalu Benthyciad | 0.0                   | 0.1                    | 0.1                       | 0.0                       | 0.1                       |
| <b>CYFANSWM</b>    | <b>0.3</b>            | <b>0.2</b>             | <b>0.1</b>                | <b>0.1</b>                | <b>0.1</b>                |

RHEOLAETH TRYSORLYS

12. Mae rheolaeth trysorlys yn ymwneud â chadw digonedd ond nid gormodedd o arian parod i ddiwallu anghenion gwariant y Cyngor, gan reoli'r risgiau cysylltiedig. Buddsoddir arian dros ben nes bydd galw amdano, ac ymdrinnir â phrinder arian drwy fenthyg, er mwyn sicrhau nad yw'r gweddill credyd na'r gorddrafft yn y cyfrif banc cyfredol yn ormod. Mae'r Cyngor fel arfer yn gyfoethog mewn arian parod yn y tymor byr gan fod incwm referniw'n cael ei dderbyn cyn cael ei wario. Ond yn y tymor hir mae'n ariannol dlawd, gan fod

gwariant cyfalaf yn digwydd cyn canfod yr arian i dalu amdano. Caiff gormodedd arian parod refeniw ei osod yn erbyn diffygion arian parod cyfalaf er mwyn lleihau faint a fenthycir yn gyffredinol.

13. Oherwydd y penderfyniadau a wnaethpwyd yn y gorffennol, ar hyn o bryd mae benthyciadau'r Cyngor yn £75.7m, gyda chyfradd llog cyfartalog o 5.49%, a buddsoddiadau trysorlys o £130.7m ar gyfradd gyfartalog o 4.13%.
14. **Y Strategaeth Fenthycia:** Prif amcanion y Cyngor wrth fenthycio yw canfod cost benthycia sy'n isel ond sy'n benodedig, gan gynnal hyblygrwydd pe bai cynlluniau yn newid yn y dyfodol. Yn aml, mae'r amcanion hyn yn gwrthdaro. Mae'r Cyngor, felly, yn ceisio cael cydbwysedd rhwng benthyciadau rhad, tymor byr a benthyciadau tymor hir ar gyfradd sefydlog lle mae'r gost yn y dyfodol yn hysbys ond yn uwch.

Nid yw'r Cyngor yn benthycio i fuddsoddi ar gyfer y prif bwrpas o ddychweliadau ariannol ac felly gyda mynediad llawn i'r PWLB.

15. Gweler lefelau rhagamcanedig o gyfanswm dyled y Cyngor sy'n weddill (sy'n cynnwys benthyciadau, ymrwymadau MCP a phrydlesau) isod, o'u cymharu â'r gofyn cyllido cyfalaf (gweler uchod).

*Tabl 6: Dangosydd Darbodus: Dyled Gros a'r Gofyn Cyllido Cyfalaf mewn £ miliynau*

|                                      | <b>Gwir<br/>31.3.2025<br/>£m</b> | <b>Amcan<br/>31.3.2026<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2027<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2028<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2029<br/>£m</b> |
|--------------------------------------|----------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|
| Dyled (gan gynnwys MCP a phrydlesau) | 100.1                            | 79.0                              | 73.4                                 | 71.0                                 | 70.1                                 |
| Gofyn Cyllido Cyfalaf                | 179.9                            | 187.4                             | 189.8                                | 187.2                                | 184.7                                |

16. Yn ôl y canllaw statudol, dylai dyled aros islaw'r gofyn cyllido cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Fel y gwelir yn nhabl 6, mae'r Cyngor yn disgwyl y bydd yn cydymffurfio â hyn yn y tymor canolog.
17. **Meincnod Ymrwymiad:** Er mwyn cymharu faint mae'r Cyngor wedi'i fenthycio mewn gwirionedd yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod ymrwymiad wedi'i gyfrifo sy'n dangos y lefel risg isaf o fenthycio. Mae hyn yn tybio fod balansau arian parod a buddsoddiadau yn cael eu cadw ar o leiaf £21.5m ar ddiwedd pob blwyddyn.

Tabl 7: Benthycia a'r Meincnod Ymrwymiad mewn £ miliynau

|                       | <b>Gwir<br/>31.3.2025<br/>£m</b> | <b>Amcan<br/>31.3.2026<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2027<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2028<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2029<br/>£m</b> |
|-----------------------|----------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|
| Benthyciadau          | 94.2                             | 73.9                              | 69.4                                 | 68.0                                 | 67.8                                 |
| Meincnod<br>Ymrwymiad | -31.4                            | 59.1                              | 84.4                                 | 81.8                                 | 79.3                                 |

18. Mae'r tabl yn dangos fod y Cyngor yn disgwyl i'w fenthyciadau fod yn uwch na'i feincnod ymrwymiad hyd at 2026. Mae hyn oherwydd bod gan y Cyngor reserfau, ac mae allbynnau arian parod wedi bod yn is na'r disgwyl pan fenthycwyd yr arian.
19. **Terfyn Benthyc Fforddiadwy:** Mae'n ofyn cyfreithiol i'r Cyngor bennu terfyn benthyc fforddiadwy (fe'i gelwir hefyd y terfyn dyled awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllaw statudol, pennir "ffin gweithredol" is. Dyma'r lefel rhybudd os bydd dyled yn dynesu at y terfyn.

Tabl 8: Dangosyddion Darbodus: Y Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Gweithredol ar gyfer Dyledion Allanol mewn £m

|                                                    | <b>Terfyn<br/>2025/26<br/>£m</b> | <b>Terfyn<br/>2026/27<br/>£m</b> | <b>Terfyn<br/>2027/28<br/>£m</b> | <b>Terfyn<br/>2028/29<br/>£m</b> |
|----------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|
| Terfyn Awdurdodedig - Cyfanswm<br>Dyledion Allanol | 200                              | 200                              | 200                              | 200                              |
| Ffin Gweithredol - Cyfanswm<br>Dyledion Allanol    | 190                              | 190                              | 190                              | 190                              |

- Mae manylion pellach ar fenthyciadau ar gael yn Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn **Atodiad C**.
20. **Y Strategaeth Fuddsoddi Trysorlys:** Mae buddsoddiadau'r trysorlys yn digwydd drwy dderbyn arian parod cyn iddo gael ei dalu allan eto. Fel arfer, ni ystyrir fod buddsoddiadau a wneir am resymau gwasanaeth neu er elw ariannol yn unig yn rhan o reolaeth y trysorlys.
21. Polisi'r Cyngor ar fuddsoddiadau'r trysorlys yw blaenoriaethu diogelwch a hylifedd dros gynnyrch; sef, canolbwyntio ar leihau risg yn hytrach nac uchafu enillion. Mae arian parod sy'n debygol o gael ei wario yn y dyfodol agos yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel, er enghraifft gyda'r llywodraeth, awdurdodau lleol eraill, neu fanciau ansawdd uchel penodedig, er mwyn lleihau'r perygl o golled. Bydd arian a gedwir yn hwy yn cael ei fuddsoddi'n ehangach, gan gynnwys

mewn bondiau, cyfranddaliadau ac eiddo, er mwyn cydbwysu'r perygl o golled gyda'r perygl o gael enillion sy'n is na chwyddiant. Gellir cadw buddsoddiadau dyfodol agos a thymor hwy mewn cronfeydd wedi'u pwlio, lle mae rheolwr cronfa allanol yn penderfynu pa fuddsoddiadau penodol i'w prynu ac fe all y Cyngor ofyn am ei bres yn ôl ar fyr rybudd.

*Tabl 9: Buddsoddiadau Rheolaeth y Trysorlys mewn £ miliynau*

|                              | <b>Gwir<br/>31.3.2025<br/>£m</b> | <b>Amcan<br/>31.3.2026<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2027<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2028<br/>£m</b> | <b>Cyllideb<br/>31.3.2029<br/>£m</b> |
|------------------------------|----------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|
| Buddsoddiadau'r Dyfodol Agos | 141.0                            | 83.5                              | 55.0                                 | 45.0                                 | 35.0                                 |
| Buddsoddiadau'r Tymor Hwy    | 11.9                             | 13.0                              | 13.0                                 | 13.0                                 | 13.0                                 |
| <b>CYFANSWM</b>              | <b>152.9</b>                     | <b>96.5</b>                       | <b>68.0</b>                          | <b>58.0</b>                          | <b>48.0</b>                          |

- Ceir manylion pellach ar fuddsoddiadau'r trysorlys yn Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys yn **Atodiad C**.
22. **Rheolaeth Risg:** Mae rheoli a rheoli risg yn effeithiol yn brif amcan gweithgareddau rheolaeth trysorlys y Cyngor. Felly mae'r strategaeth rheolaeth trysorlys yn nodi amryw o ddangosyddion a therfynau i gyfyngu ar y risg o golledion annisgwyl ac yn manylu i ba raddau y gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli risgiau trysorlys.
- Mae'r dangosyddion darbodus rheolaeth trysorlys ar dudalennau 5 a 15 i 17 o Strategaeth Rheolaeth Trysorlys yn **Atodiad C**.
23. **Llywodraethu:** Gwneir penderfyniadau ar fuddsoddi a benthyg yn ddyddiol; felly, fe'u dirprwyir i Bennaeth a staff yr Adran Gyllid, sy'n gweithredu yn unol â'r Strategaeth Rheolaeth y Trysorlys a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn. Cyflwynir adroddiadau chwarterol ar weithgaredd rheolaeth trysorlys i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sy'n gyfrifol am graffu penderfyniadau rheolaeth trysorlys. Mae aelodau y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a Cyngor llawn yn derbyn cyflwyniad mewn seminar blynyddol gan Arlingclose, ein ymgynghorwyr ariannol, gafodd ei gynnal ar y 30ain o Ionawr a 26ain o Chwefror 2026 ar gyfer y flwyddyn ariannol 2026/27

## **BUDDSODDIADAU ER DIBENION GWASANAETH**

24. Gall y Cyngor wneud buddsoddiadau i gynorthwyo gwasanaethau cyhoeddus lleol, gan gynnwys gwneud benthygiadau i fusnesau bychain er mwyn hyrwyddo twf economaidd a chefnogi'r strategaeth dai. Yn sgil yr amcan

gwasanaeth cyhoeddus, mae'r Cyngor yn fodlon cymryd mwy o risg na gyda buddsoddiadau'r trysorlys. Fodd bynnag, mae'n dal i gynllunio na fydd buddsoddiadau o'r fath yn gwneud colled hyd yn oed ar ôl talu'r holl gostau.

25. **Llywodraethu:** Gwneir penderfyniadau ar fuddsoddiadau gan y Pennaeth Gwasanaeth priodol mewn ymgynghoriaeth â Phennaeth yr Adran Gyllid. Mae mwyafrif y benthyciadau'n rhai gwariant cyfalaf a byddant hefyd yn cael eu cymeradwyo fel rhan o'r rhaglen gyfalaf. Mae'r Pennaeth Gwasanaeth perthnasol yn gyfrifol am sicrhau bod diwydrwydd dyladwy yn cael ei gwblhau cyn bod buddsoddiad yn cael ei wneud.

## YMRWYMIADAU

26. Yn ogystal â'r ddyled y manylir arno uchod, mae'r Cyngor wedi'i ymrwymo i wneud taliadau yn y dyfodol i unioni'r diffyg yn ei gronfa bensiwn fel mae'n codi (gwerth o £0m ar hyn o bryd). Mae hefyd wedi clustnodi £7.5m er mwyn cyflenwi risgiau'r darpariaethau, sy'n ymwneud â Safleoedd Gwastraff. Mae perygl hefyd y gall y Cyngor orfod talu ymrwymadau dibynnol yn ymwneud â chapio a gofynion ôl-ofal ar gyfer Safleoedd Tirlenwi'r Cyngor, a hefyd ymrwymadau yswiriant potensial sy'n ymwneud â threfniadau yswiriant yr awdurdodau a'i rhagflaenodd, a chau Cronfa Yswiriant Municipal Mutual (MMI). Yn unol â'r gofynion cyfrifeg, ni chlustnodwyd unrhyw arian ar gyfer ymrwymadau dibynnol o'r fath.
27. **Llywodraethu:** Penaethiaid Gwasanaethau sy'n gwneud penderfyniadau newydd ar ymrwymadau dewisol mewn ymgynghoriaeth â'r Pennaeth Cyllid. Mae'r Adran Gyllid yn monitro'r perygl y bydd ymrwymadau'n dod yn wir ac y bydd angen taliad. Adroddir ar ymrwymadau materol newydd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
- Ceir manylion pellach yr ymrwymadau ar dudalen 11 Datganiad o'r Cyfrifon 2024/25

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Perfformiad-y-Cyngor/Datganiad-or-cyfrifon-2024-25/Datganiad-or-Cyfrifon-2024-25.pdf>

## GOBLYGIADAU CYLLIDEB REFENIW

28. Er nad yw'r gyllideb refeniw yn talu am wariant cyfalaf yn uniongyrchol, mae'r llog sy'n daladwy ar fenthyciadau a DLIR yn gost ar refeniw, a'i osod yn erbyn unrhyw incwm buddsoddi a dderbynnir. Gelwir y ffi net flynyddol yn gostau ariannu. Cymharir hyn gyda'r ffrwd refeniw net h.y. y swm a gyllidir drwy Dreth Cyngor, Trethi Annomestig Cenedlaethol a grantiau cyffredinol gan y llywodraeth.

Tabl 10: Dangosydd Darbodus: Cyfran Costau Ariannu i'r Llif Refeniw Net

|                                  | Gwir<br>2024/25 | Amcan<br>2025/26 | Cyllideb<br>2026/27 | Cyllideb<br>2027/28 | Cyllideb<br>2028/29 |
|----------------------------------|-----------------|------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| Costau Ariannu *<br>(£m)         | 8.5             | 10.2             | 9.9                 | 9.7                 | 9.6                 |
| Cyfran y Llif<br>Refeniw Net (%) | 2.5%            | 2.9%             | 2.6%                | 2.5%                | 2.4%                |

\* Mae'r costau ariannu am 2024/25 yn cynnwys £0.9m o gynnydd oherwydd newid yn y dull cyfrifo am brydlesau. Adlewyrchir y newid hwn yn y blynyddoedd dilynol hefyd.

- Caiff manylion pellach goblygiadau refeniw gwariant cyfalaf eu cynnwys yng Nghyllideb 2026/27:

<https://democratiaeth.gwynedd.llyw.cymru/ielistmeetings.aspx?cid=136&year=0&>

29. **Cynaliadwyedd:** Oherwydd natur hirdymor gwariant ac ariannu cyfalaf, bydd goblygiadau cyllideb refeniw'r gwariant a wneir yn y blynyddoedd nesaf yn ymestyn 50 mlynedd a mwy i'r dyfodol. Mae'r Pennaeth Cyllid yn fodlon fod y rhaglen gyfalaf a gynigir yn ddarbodus, yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy yn y tymor hir.

## GWYBODAETH A SGILIAU

30. Mae'r Cyngor yn cyflogi staff profiadol mewn swyddi uwch a chanddynt gymwysterau proffesiynol; mae ganddynt gyfrifoldeb dros wneud penderfyniadau gwariant cyfalaf, benthyca, a buddsoddi. Er enghraifft, mae'r Pennaeth Cyllid yn gyfrifydd cymwysiedig gyda blynyddoedd o brofiad, ac mae Pennaeth Cynorthwyol Tai ac Eiddo yn syrfêwr siartredig ac yn aelod o Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig. Mae'r Cyngor efo staff cymwysedig ac yn talu i staff i astudio tuag at gymwysterau proffesiynol perthnasol megis CIPFA, ACCA ac AAT.
31. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn talu cwmni Arlingclose i fod yn ymgynghorwyr rheolaeth y trysorlys. Mae'r ffordd hon yn un fwy cost effeithiol na chyflogi staff o'r fath yn uniongyrchol, ac mae'n sicrhau bod gan y Cyngor fynediad at wybodaeth a sgiliau sy'n gymesur â'i awch am risg.
32. Mae staff perthnasol yn mynychu digwyddiadau hyfforddiant CIPFA ac Arlingclose er mwyn sicrhau ein bod yn ymwybodol o'r datblygiadau diweddaraf, a bod gwybodaeth a sgiliau yn gyfredol.